

Pressrelease 2010 12 09

Bra lärare inspirerade Årets Gösta Berg-medaljör professor emeritus Staffan Helmfrid

Igår kväll delades årets Gösta Berg-medalj ut till Staffan Helmfrid. Medaljen går till som gjort framstående insatser på de områden som Gösta Berg företrädde: folklivsforskning, kulturminnesvård och nordeuropeisk arkeologi.

Staffan Helmfrid medaljeras för sin banbrytande forskning rörande agrarlandskapet och för att ha lyft fram landskapet som kulturarv, säger Johan Nordenfalk, ordförande i Kungl. Patriotiska Sällskapet.

Helmfrids forskning har främst inriktats på svenskt agrarlandskapet och samhällsgeografi. Han har medverkat i skapandet av ett tvärvetenskapligt europeiskt forskarnätverk, som i 50 år genomfört ett stort antal vetenskapliga symposier och publikationer. Tyngdpunkten har alltmer kommit att ligga på bevarandet av landskap som kulturarv från det förindustriella samhället.

Jag är överraskad och glad säger Staffan Helmfrid. Jag har haft en hel del med Gösta Berg att göra, bl a utnämndes vi samtidigt till hedersdoktorer i Helsingfors.

Som vetenskaplig huvudredaktör för flerbandsverket Sveriges Nationalatlas och temareaktör för två av banden har han medverkat till att utveckla tematisk kartografi och till att sprida kunskap om landets geografi.

Den tändande gnistan kom från kunniga och inspirerande lärare

Med promenader i Hagaparken, där istidens lämningar visades upp, skapade folkskolläraren, fröken Bäckman den tändande gnistan. Hon var fil kand och geograf.

En äldre bror studerade runor och nordiska språk.

Geografiläraren i gymnasiet, lektor Nordenskiöld och historielectorn Forssell spädde på intresset. Så föddes drömmen om att bli gymnasielektor i historia och geografi. Skolorna hade då lektorer. De var vetenskaplig ryggrad i sina respektive ämnen till hjälp för adjunkterna. I praktiken försvann de dyrare lektorstjänsterna till förmån för adjunkter när skolan kommunaliserades.

En ensam ökenvandring att doktorera

Lika tungt som det tidigare känts spännande tycker Staffan Helmfrid att det var att doktorera.

Ensam bl a för att professorstjänsten inte tillsattes på fyra år. Men miljön på Stockholms gamla Observatorium gav dock lisa åt själen.

Han hade siktet på det absoluta drömyrket gymnasielektor i historia och geografi. Man måste vara disputerad för att bli lektor. Men när han var klar fanns inte hans valda ämneskombination kvar längre. Han var inte behörig längre efter 11 års universitetsstudier.

Han fick möjlighet att börja forska och därvid blev det. En väg som också blev spännande och intressant.

Staffan Helmfrid disputerade 1962 vid Stockholms universitet på avhandlingen "**Östergötland 'Västanstång': Studien över die ältere Agrarlandschaft und ihre Genese**". Han utnämndes 1969 till professor i kulturgeografi med ekonomisk geografi och var 1978–88 Stockholms universitets rektor. Han är ledamot av Kungl. Vitterhetsakademien, under en period även dess sekreterare, av Kungl. Vetenskapsakademien, där han varit vice preses, samt av Academia

Europaea. Som ordförande i Stiftelsen Observatoriekullen verkade han för att rädda Stockholms Gamla Observatorium som vetenskapshistorisk klenod och nu museum. Efter renovering och återställande av 1700- och 1800-talens instrumentering kunde det färdiga museet överlämnas till observatoriets första ägare, Vetenskapsakademien. Helmfrid påbörjade faktiskt sina studier i dessa byggnader, som då inrymde Stockholms Högskolas Geografiska Institut. Han har haft många expert- och styrelseuppdrag. Hit hör dem som ordförande i Riksbankens Jubileumsfond, sekreterare i Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur och ledamot av Skansenstyrelsen. Numera riktar Helmfrid alltmer sin landskaps- och bebyggelseforskning mot hemorten, Vallentuna.

Bild Cision se också www.kungligapatriotiskasallskapet.se där också tidigare medaljörer är listade.

Bildtext: Ordförande Johan Nordenfalk överlämnar medaljen till professor emeritus Staffan Helmfrid. Foto: Scanpix, Henrik Montgomery

För mer information kontakta:

Marianne Reuterskiöld, Kungliga Patriotiska Sällskapet, 08-611 72 64, 070-36 77 646

marianne.reuterskiold@kungligapatriotiskasallskapet.se

Staffan Helmfrid, 08-511 748 33, Staffan.Helmfrid@swipnet.se

Kungliga Patriotiska Sällskapet är en samlingspunkt för personer med engagemang i näringsliv, statsförvaltning, vetenskap och kultur. Gustav III skrev under stadgarna 1772.

Sällskapet förvaltar fonder på 300 miljoner kronor och lämnar bidrag till forskning, utbildning och sociala ändamål. Med Sällskapets medaljer premieras bl a uppskattad arbetsinsats och betydande gärning. Med Näringslivsmedaljen premieras årligen nydanande insatser i näringslivet. Utmärkelsen delas ut i särskilt högtidliga sammanhang till 10 medaljörer varje år.

Gösta Berg var chef för Skansen och Nordiska Museet samt ordförande i Kungl. Patriotiska Sällskapet.